

Promemorian ”Sekretess för nya uppgifter i Schengens informationssystem”

Tidningsutgivarna (TU) har tagit del av rubricerad promemoria och får anförda följande.

Promemorians förslag

I promemorian lämnas, med anledning av en tilläggsförordning, ”(EU) 2022/1190”, till de tre tidigare Schengenförordningarna (återvändande-, gräns- och polissamarbetesförordningarna) förslag till utvidgade sekretessbestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) i fråga om informationsregistreringar i Schengens informationssystem (SIS).

Förslaget innebär att även uppgifter i SIS om informationsregistreringar om tredjelandsmedborgare som misstänks vara inblandade i terrorism eller annan grov brottslighet ska kunna omfattas av sekretess.

Med information om ”tredjelandsmedborgare” uppfattar TU promemorian som att det ska förstås medborgare utanför Schengen om vilka sådana uppgifter införts i SIS och som är baserat på information som Europol (Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning) mottagit från tredje land eller internationella organisationer

TU:s synpunkter - övergripande

TU vill inledningsvis uttrycka en övergripande förståelse för behovet och nyttan av Schengens informationssystem i arbetet mot terrorism och grov brottslighet. Och att det är en verksamhet som inte kan ligga helt i öppen dager.

Utifrån de intressen TU företräder – att bland annat värna grundläggande värderingar om ett demokratiskt och öppet samhälle – är det dock bekymmersamt med de under de senaste åren ofta återkommande och omfattande förslagen (och besluten) om utvidgad sekretess.

Promemorians förslag utgör här inget undantag.

TU noterar att promemorian, förutom en allmän inledande redogörelse, helt saknar en bedömning av insynsintresset.

Och det är förvisso lätt att, i oroliga tider och i ivern att försvara det öppna samhället, försvara just det öppna samhället med slutenhet. Desto viktigare är det då att inte tappa fotfästet utan att, så långt möjligt, stå upp för just öppenheten.

Enligt TU:s mening bör därför, i det fortsatta lagstiftningsarbetet – här som i andra lagstiftningssammanhang - en avvägning uttryckas mellan insyns- och sekretessintresset. Viktigt är då att det är det sistnämnda intresset (sekretessen) som ska motiveras – inte tvärtom.

TU:s synpunkter – sekretess för allmänna och enskilda intressen

Det kan framstå som logiskt och enkelt att, som i promemorian, utvidga en redan befintlig sekretesslagstiftning med en ny, fjärde punkt i 18 kap. 17 § och 37 kap. 6 § i OSL som tar om hand informationen om ”tredjelandsmedborgare som misstänks vara inblandade i terrorism eller annan grov brottslighet” (den nya registreringskategorin).

Det gäller inte minst som att det är mycket allvarlig brottslighet det handlar om. Den är samtidigt definierad på ganska lösa grunder – medborgare som ”misstänks vara”, ”inblandade i” o s v. För att motivera sekretessen på ett bättre sätt anser TU att det i så fall är önskvärt med en mera preciserad och noggrann sekretessmotivering (jfr 2 kap 2 § tryckfrihetsförordningen, TF).

Vad gäller förslaget till ny sekretessbestämmelse i 18 kap. 17 § OSL noterar TU promemorians överväganden om ifall det inte redan finns ett tillräckligt sekretesskydd för uppgifterna i den nya registreringskategorin? I promemorian (s 18) används här uttryck som ”tveksamt” och ”osäkert”.

Enligt TU:s mening är det inte en argumentation som övertygar för utvidgade sekretessbestämmelser.

Om en sådan utvidgning ändå ska genomföras, så noterar TU att den föreslagna bestämmelsen i 18 kap 17 § OSL är utformad med ett rakt

skaderekvisit, d v s med en presumtion för offentlighet. Desto mer förvånande blir det då att om just detta förslag (s 19) läsa om ”Den starka presumtionen för sekretess...” och att den är ”en självklar utgångspunkt” och om hur den motiveras med det straffrättsliga samarbetet.

TU finner detta anmärkningsvärt. Om inte konstruktionen med raka och omvända skaderekvisit bara ska bli en chimär, så kan inte ett rakt skaderekvisit – som i 18 kap 17 § OSL - desavoueras med sådana skrivningar. Det gäller även om det bottnar i önskemål om sekretess från en annan stat.

När det sedan gäller förslaget till bestämmelse i 37 kap. 6 § OSL (med parallell skrivning till förslaget rörande 18 kap. 17 § OSL), så föreslås här sekretess till skydd för ”enskildas personliga förhållanden”, Förslaget är dessutom utformat med ett omvänt skaderekvisit, d v s med en presumtion för sekretess.

Sekretesskyddet föreslås alltså vara starkare för ”enskildas personliga förhållanden”, d v s för de tredjelandsmedborgare som ”misstänks vara”, ”inblandade i terroristbrott” m m än skyddet för det allmännas intressen.

Enligt TU:s mening är detta omotiverat och ett uttryck för en integritetshänsyn som inte motsvarar vare sig insynsintresset eller det allmännas intressen. TU förordar därför att bestämmelsen i 37 kap 6 § OSL utformas med ett rakt skaderekvisit.

TU

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist